

BRUSSEL — ALLERHEILIGEN 2006-09-12

“OVER BIDDEN EN EVANGELISEREN”

toespraak van Br. Enzo Bianchi, prior van Bose

De ‘klassieke’ definitie van het gebed als ‘je ziel verheffen tot God’ doet het vandaag niet meer, ook al omdat het hedendaags denken allergisch lijkt voor de verticale en ‘opwaartse’ dimensie die in de christelijke spiritualiteit overal voorkomt. Daarbij komt dat men zich thans afvraagt of bidden ‘na Auschwitz’ eigenlijk nog wel kan. Men vat immers het gebed op als de uiting van een menselijk verlangen dat juist toen helemaal faalde en geen resultaat had. Waaruit men besloot dat God dood is, zonder dat men zich daarbij afvroeg of het integendeel niet juist de mensen zijn die dood en ongevoelig zijn voor Gods aanwezigheid. Dat God aanwezig is, is een gegeven en wij zijn niet in staat die naar onze hand te zetten of op eigen kracht te bereiken. Wel komt het ons toe om voor God open te staan zowel wanneer Hij naar ons toekomt en zichzelf kenbaar maakt als wanneer Hij zich terugtrekt in het verborgene. De psalmist zegt terecht: ‘niet de doden prijzen de Heer’ (Ps. 115,17). Dat zegt hij niet zozeer omdat de levenden naar God verlangen maar wel omdat onze God een God is van levenden: ‘Ik ben de God van Abraham en de God van Isaak en de God van Jakob. Hij is geen God van doden maar van levenden’ (Mk 12,26-27). Onze God, de God van de bijbelse openbaring, is het onderwerp, de actieve pool. Hij, de levende God is niet het eindresultaat is van onze redeneringen. Niet in de logica van ons menselijk denken maar in zijn handelen aan ons laat Hij zich vinden. Hij is het die vanaf het begin met de mensheid het gesprek aangaat, Hij is het die vanaf het eerste boek van de Bijbel tot het laatste op zoek gaat naar de mens, hem vragen stelt en roept. Op die openbaring van God doorheen de bevrijdende heilsgeschiedenis van de mensheid ‘re-ageert’ de mens met geloof: in zegening en lofzang, door dankzegging en smeekbede, en door aanbedding, dat wil zeggen door bidden dat tot ‘luisteren naar God’ wordt en dat zich uit in de liefde tot God en voor de medemens.

Vanuit dit perspectief wil ik pogen om het gebed terug zijn plaats te geven in de bijbelse bedding. Dan wordt het steeds duidelijker dat bidden niet gelijkstaat met ‘zoeken vanuit de mens naar God’ maar met ‘antwoorden’ (*op een voorafgaand woord van Godswegen, nvdv.*), dat de vormen die het gebed krijgt slechts van minder belang zijn, en dat liefde het einddoel is van elk bidden. Het gebed is immers een opening op de gemeenschap met God, anders gezegd een openkomen voor de agapè (liefde). Het ‘ik’ dat zich tot God richt, verliest bij het bidden definitief zijn centrale positie, het wordt ‘gedecentreerd’. God en alleen Hij is het centrum: Hij is het échte subject, de activiteit gaat uit van Hem. God is het die ons het eerst heeft bemind en die ons, door ons gebed te aanvaarden, zijn liefde schenkt. Zo overvloedig zelfs dat die liefde zich via ons, die Hij tot zijn geliefden heeft gemaakt, over de hele wereld verbreidt.

Zo gezien is dan ook het christelijk gebed allereerst luisteren. Een luisteren dat leidt tot warme ontvankelijkheid voor een aanwezigheid, met name die van God als Triniteit. Eigenlijk eenvoudig maar daarom is het nog niet gemakkelijk! Luisteren vergt moeite, er is stilte voor nodig en soberheid en je moet zelfs gevecht leveren met de afgod ‘tijd’. Alleen in luisterende stilte kan het gebed ook opnieuw putten aan de bron van zijn eigen evangeliserende dimensie, met name het woord en wederwoord van de liefde die het goede nieuws van een God die de mensen liefheeft verkondigt.

Bidden als christen is voor alles: luisteren

Wordt bidden opgevat als een uiting van het menselijk verlangen dat thuishoort binnen de menselijke zoektocht naar God, dan draait alles vooral om woorden en valt het gebed eigenlijk samen met ons ‘spreken’ met God. Maar als ons gebed gericht staat op ontvankelijkheid voor een aanwezigheid — zoals dat in de bijbel gebeurt wanneer God zich openbaart — dan is zulk bidden voor alles luisteren. De fundamentele affirmatie die doorheen de hele heilige Schrift weerklinkt is: God spreekt. Dat is *‘het zoiets groots dat geen volk ooit heeft gehoord’*, dat is de echte kern; wil men een persoonlijke relatie met God, dan kun je daar niet omheen. Helemaal vrij, totaal gratuiet en geheel op eigen initiatief keert God zich naar ons toe om met ons de dialoog aan te gaan en zelfs gemeenschap te vormen.

In het boek Deuteronomium wordt Mozes deze diepe overweging in de mond gelegd: *‘Ga de oude tijden maar na die u zijn voorafgegaan, vanaf de dag dat God de mensen op de aarde schiep. Kijk maar van het ene uiteinde van de aarde tot aan het andere: is er ooit zoiets groots gebeurd of is er ooit iets dergelijks gehoord? Heeft een volk ooit een god uit het vuur horen spreken zoals u, en daarbij het leven behouden?’* (Dt 4, 32-33). Ja, dit is groots: God openbaart zich als het Woord en Hij maakt Israël tot ‘het volk dat luistert’. Nog zelfs vooraleer Hij het tot zijn ‘gelovig Godsvolk’ maakt onthult God al de eeuwige en blijvende roeping van Israël als *geroepen om te luisteren*. Niet toevallig wordt het hebreeuwse gebed geritmeerd door het *‘Shema Israël — luister hoor Israël’*, een gebod dat meermaals herhaald wordt in de Torah. Merk op dat die Wet Gods maar zelden vraagt dat we zouden ‘spreken tot God’. Het gebed van de mens — in de zin van verlangend uitkijken naar God — suggereert een opwaartse beweging van onze woorden naar de hemel. Luisteren daarentegen legt het andere accent: luisterend bidden staat gericht op het neerdalen van het Woord van God. De ware bidder is dus een ‘toe-hoorder’, iemand die naar God luistert zoals Abraham. Daarom ook is *‘luisteren beter dan offers brengen’* (1 Sam 15,22), beter dus dan elke andere mens-Godrelatie die zou steunen op het broze fundament van het menselijk initiatief.

Deze waarheid wordt mooi kracht bijgezet in de inleiding van de Hebreeënbrief. Die inleiding steunt immers op de plechtige affirmatie dat God in het verleden tot de vaders heeft gesproken (zonder lijdend voorwerp) om uiteindelijk ons aan te spreken in de Zoon, in Jezus Christus. Het ‘shema’ (luister/hoor) wordt voortaan

op Jezus Christus toegepast, zoals Gods stem dat trouwens aangeeft: *'Dit is mijn geliefde Zoon; luister naar Hem'* (Mk 9,7).

Het waarachtig gebed ontluikt dus waar er geluisterd wordt en wij ertoe gebracht worden om een Aanwezigheid aan te voelen en te erkennen: 'Spreek, Heer, uw dienaar luistert' (1 Sam 3,10). Dat is immers de basishouding om te bidden, een ingesteldheid die wij jammer genoeg voortdurend neigen helemaal om te keren tot 'Luister Heer, uw dienaar spreekt...' Ja, luisteren is bidden en gaat absoluut aan al het overige vooraf, omdat juist de luisterende houding erkent dat God het initiatief heeft, dat Hij het onderwerp is van onze ontmoeting met Hem. Zulk luisteren is ook geen louter passief gebeuren, het behelst integendeel een actief antwoorden en beamen, wat bij uitstek **de 'actie'** is van het schepsel ten aanzien van de Heer.

'Wat wilt u dat ik u geef?' (1 Kon 3,5) Op die vraag van God antwoordt Salomo: *'een luisterend hart' — 'lev shomea.'* Dat Salomo dit vroeg beviel de Heer (1 Kon. 3, 9-10). Dit is dus wat de Heer welgevallig is in ons gebed, want het is een vraag die ontspringt aan het Woord, aan Gods wil; het is 'de vraag der vragen', de nood die eerst moet gelenigd worden. Want het gaat hier om het *'Luister!'* en dat is, zo getuigt God zelf het eerste gebod, datgene namelijk wat een mens in staat stelt om de Heer, de Enige God te kennen en te beminnen en de naaste lief te hebben (cf. Mk 12,29-31).

Samengevat is dit dus de beweging van het christelijk gebed: vanuit luisteren God ontmoeten en leren kennen en tenslotte de medemensen liefhebben (*agapè*). Je kunt er niet genoeg op hameren: stelt men niet het luisteren naar God op de eerste plaats dan dreigt bidden een louter menselijke activiteit te worden die dan verplicht is beroep te doen op allerlei handelingen en formules waarin het eigenlijk alleen gaat om de eigen genoegdoening en zekerheden. Anders gezegd: dan wordt het een krampachtige poging om toch nog de controle te blijven uitoefenen, wat meteen onze geestelijke arrogantie open en bloot te kijk stelt. Dan is het gebed niets anders dan een surrogaat voor de concrete manier waarop wij de Gods Wil naar onze hand zetten, niets meer dan een soort concentratiemethodiek waarmee we weliswaar onze verstrooidheid kunnen elimineren maar die ons geenszins tot bij de Heer leidt noch opent voor zijn Woord.

Voor het overige herinneren de evangeliën en meer speciaal het Johannesevangelie ons eraan dat ons luisteren als het ware een doorslag is van wat er zich binnen de relaties van de goddelijke Triniteit zelf afspeelt: Vader, Zoon en heilige Geest zijn met elkaar in gesprek en maken van het wederzijds elkaar beluisteren de grondhouding van hun liefdesgemeenschap.

Ontvankelijk worden voor Gods Aanwezigheid

Het kan niet anders of luisteren naar het Woord van God en het bewaren en overwogen in ons hart leidt ertoe dat we gevoelig worden voor een Aanwezigheid, Gods Aanwezigheid, die in ons nog intiëmer present is dan we van onszelf bewust

zijn. Bidden wordt dan het ontdekken van onze diepste waarheid, namelijk dat God aanwezig is in ons, weliswaar niet als vrucht van ons gebed en evenmin als resultaat van ons menselijk verlangen en streven. God is immers al in ons aanwezig voor we inspanningen leveren om Hem te ontdekken, zijn aanwezigheid gaat altijd aan ons vooraf! Dat God in het diepste van onszelf aanwezig is, komt niet voort uit onze wensen of inzet: Hij schenkt zichzelf aan ons doorheen zijn Woord. Heel het Oude Testament is een getuigenis van een initiatie in ontvankelijk worden voor Gods Aanwezigheid, in gastvrijheid leren verlenen aan de Emmanuel (God-met-ons). Met de Menswording evenwel is het Woord ‘vlees geworden’ en heeft het zijn tenten opgeslagen in ons midden. Luisteren naar het Woord betekent sindsdien de Zoon welkom heten als onze Heer en aanvaarden dat Hij samen met de Vader door de heilige Geest verblijf neemt bij ons (cf Joh 14,23).

Luisteren naar de Zoon betekent niet alleen binnentreden in het ‘*en Christô*’, en in Christus blijven, maar ook omgekeerd: Hem tot verblijf worden, dus Christus *in ons* aanwezig laten zijn (cf Rom 8,10; 2Kor 13,5; Kol 1,27). *‘Ikzelf leef niet meer, Christus leeft in mij’* (Gal 2,20) drukt subliem uit hoe de christen Gods Aanwezigheid erkent en toejuicht. Het verwoordt het christelijk geloof dat opwelt in het luisteren en dat tot grondslag is geworden van ons gebed. Daarom nodigt Paulus (in 2 Kor 13,5) de christenen uit om bij zichzelf na te gaan of zij in het geloof staan en of ze wel de toets doorstaan: *‘u kunt toch wel van uzelf getuigen dat Jezus Christus in u is?’* Hier raken we de kern van wat omgaat in het christelijk gebed. Dit gaat over het mysterie van onze vertrouwensrelatie met Jezus Christus, Gods Zoon. En tegelijk onthult het ook hoe wij geheimnisvol in eenklank zijn met de heilige Geest die *‘zelf voor ons pleit met onuitsprekelijke verzuchtingen’*. Ontdekken dat God aanwezig is betekent allereerst aanvaarden dat het de heilige Geest is die de actieve pool en de ware protagonist is van ons bidden. Het is de Geest die we ontvangen hebben, die ons doet uitroepen: *‘Abba, Vader’* (Rom 8,15) en die maakt dat wij ons tot God richten, niet alleen als een persoonlijke Aanwezigheid, als een ‘Jij’, maar als een God die Vader is. Het is de heilige Geest die vraagt dat wij het zuchten over ons eigen lot zouden verenigen met zijn verzuchtingen die te sterk zijn voor woorden en die opstijgen tot bij de Vader (cf Rom 8,26). Het is de heilige Geest die ons als een bron van leven gegeven is en die niet buiten ons om (*intimior intimo meo!*) maar in het diepste van ons hart de dialoog kan openen tussen ons en God. Omdat de heilige Geest zo in ons tewerk gaat spreken we God vertrouwelijk met ‘Jij’ aan: *‘Jij bent mijn God, ik zou naar Jou’* (Ps 63,2). Meteen wordt God een God *met wie* ik kan spreken en is Hij niet langer een God *over wie* men iets tracht te vertellen. *‘Hij is mijn God en Hem wil ik loven’*, dat roept Mozes uit aan de oever van de Rietzee (Ex 15,2). Hij is het die in de psalmen *Elohaj* — *‘mijn God!’* genoemd wordt, en die anderen die Hem niet als hun God erkennen slechts ontmoeten als ‘de God van...’: *‘Waar is die God van jou?’* (Ps 42,4).

God erkennen als *mijn* God, Hem met ‘Jij’ aanspreken en Hem ‘Abba, papa’ noemen betekent dus dat ik me ervan bewust ben dat God in mij en in ieder van ons woont: Hij zit niet aan de buitenkant, wel binnenin. Hij valt niet met mij samen,

Hij blijft anders maar is toch in mij aanwezig. Het gebed is dan een spirituele ervaring van iemand die niet oneindig ver is, maar dichtbij, meer zelfs: Hij woont in het middelpunt van het leven, aldus Dietrich Bonhoeffer. Het Woord is 'in zijn eigen huis gekomen' en is mensgeworden en nu woont het goddelijke 'Jij' in ons en wordt het gebed niets anders dan ons beamen en instemmen met dit dialogale, trinitaire leven, dat aan God ontspringt. Tot de Vader, door Christus, in de heilige Geest. Het gebed van Christus tot het onze maken, dezelfde gevoelens hebben als Hij, de Wil van de Vader doen, dat is het gebed van de christen en de heilige Geest spoort ons daarbij aan om ons steeds meer af te stemmen op en gelijk te worden aan de Zoon in zijn altijddoor gericht staan naar de Vader (cf Joh 1,1). Wij bidden niet zozeer *tot* de Drieëenheid als veeleer *in en vanuit* de Drieëenheid, want we zijn mee opgenomen in de gemeenschap van leven en liefde die de goddelijke relatie zelf is. God woont in ons en wij worden aangetrokken om ons met de Zoon te identificeren, om Zoon-van-God worden. Want Christus is het 'ik van mijn ik', het authentieke 'ik' dat in mij leeft in de plaats van mijn 'ik'. Daarom is eer de eeuwige tussenkomst van de verheerlijkte Jezus: *'dat zij allen een mogen zijn. Zoals U, Vader, in Mij bent en Ik in U, zo moeten zij in Ons zijn ...'* (Joh 17,21). In feite is *'wie zich met de Heer verenigt, met Hem één geest'* (1 Kor 6,17) wat overeenkomt met Genesis 2,24 waar de Adam blij uitkijkt naar de komst van een vrouw — zijn 'alter ego, zijn Jij' — *'zich hecht aan zijn vrouw'* of in letterlijke vertaling: *'één vlees wordt met haar'*.

Bidden kan niet los gedacht worden van het blij verwelkomen van Gods aanwezigheid. Zolang zoeken, verlangen, smeken we al om die aanwezigheid te mogen ervaren! Soms kan die aanwezigheid immens en overweldigend zijn. De psalmist zegt daarover: *'Heer, U doorgrondt mij en kent mij; U kent mijn zitten opstaan, al van verre doorziet U mijn gedachten (...) Van voor tot achter omvat U mij, U hebt uw hand op mij gelegd (...) Waarheen moet ik om uw geest te ontgaan. Waarheen om uw oog te ontvluchten?'* (Ps 139, 1-7). Op een ander ogenblik kan Gods aanwezigheid soms oneindig zwijgzaam lijken bijzoverre dat hij zelfs het uitzicht krijgt van een afwezigheid, van zich verborgenhouden. Die aanwezigheid betekent niet dat de andere ingepalmd wordt of geannexeerd, er is eerbied voor het anderszijn van de andere en de wil hem kennen zoals hij is. Ook in de stilte die ons dwingt om het anderszijn van de Andere te erkennen toont God zich een Vader voor wie aanvaardt zijn zoon (of kind) te zijn. Dat God zwijgend aanwezig is komt dan niet over als onverschilligheid maar als een teken van zijn gratuïteit en vrijheid; het is een geduldige, opvoedkundige stilte die tot onderscheiding leidt: Gods aanwezigheid komt erin los van wat ik wil en verlang en valt niet samen met wat ik denk of mij verbeeld. Gods aanwezigheid is in dit geval niet het antwoord op een onrustig verlangen dat zijn eigen object verteert, maar wel op het nederige, vertrouwvolle, volhardende uitzien naar zijn komst.

De echte ontmoeting is inderdaad niet te herleiden tot nood hebben aan de Ander, maar overstijgt het niveau van het 'nodig hebben' en leidt tot het aanvaarden van Gods Afwezigheid en tot het verzaken (*van het verlangen naar de Ander* nvdv) als een vorm van erkenning van (*de alteriteit* nvdv) van de Andere. Omgekeerd moet

je zelfs doorheen de ervaring van zijn Afwezigheid om te kunnen ervaren dat God aanwezig is, zoals men om tot ontmoeting en dialoog te komen noodgedwongen ook het anderszijn van de andere dient te aanvaarden.

Ook ons luisteren, dat zo een voorspel is tot aanwezigheid, moet ons leren luisteren door te aanvaarden het zwijgen van de ander, zonder los te laten aan de beking van ons te projecteren in onze woorden, maar veeleer door zich te verenigen met het woord zelf van Jesus dat in de heilige Geest roept en oproept: 'Abba, Vader'.

Ook ons luisteren, dat ons onszelf leert afstemmen op Gods komen in ons, moet nog beter worden: we moeten Gods zwijgen leren aanvaarden, zonder dat dit aanleiding wordt om onszelf te projecteren in onze woorden. Veeleer moeten we eenworden met het woord dat Jezus zelf in de kracht van de heilige Geest spreekt: 'Abba, Vader'.

En de Vader is altijd '*in het verborgene*' en Hij luistert naar ons(cf Mt 6,4.6.18). Iedere dag, ieder uur verenigt zich onze smeekbede zo met wat de heilige Geest vraagt: 'Kom, Heer' (cf Apk 22,17).

Openstaan voor gemeenschap

Vanuit ons luisteren, doorheen het ontdekken van een aanwezigheid, gaan we biddend over tot dialoog, tot communio. Maar juist op dit punt blijkt het gebed een delicate aangelegenheid: geworteld in de allerdiepste kern van ons menszijn, kan het ook ontsporen. Het Woord is mensgeworden, helemaal tot in de diepte en dwars door ons heen wat ons zo helpt bewust te worden van Gods aanwezigheid in ons, maar uiteindelijk moet het Woord ons tot de Vader leiden. Het leven is een permanent zich aanpassen aan de omgeving. Dan is het gebed, dat immers het geestelijk leven 'in actie' vertegenwoordigt, ook een manier waarop we onszelf aanpassen aan ons 'ultieme' milieu — de werkelijkheid van God die alles en allen omvat. Dan is in dit stadium van het bidden het eerste wat nodig is: dat we onze zwakheid bekennen... Het beste voorbeeld daarvan wordt ons gegeven door de tollenaar uit de parabel van het evangelie. Die man bidt zoals hij is. Hij toont zich aan God niet anders dan hij is en aanvaardt als waarheid over zichzelf datgene wat God van hem denkt (Lk 18,13). Zijn innerlijke ingesteldheid biedt nog meer inspiratie dan de woorden die hij uitspreekt. Alleen wie zich arm en nederig, maar conform de werkelijkheid opstelt, kan voor God staan en tegelijk aanvaarden dat Hij ons kent zoals we naar waarheid zijn. Omgekeerd is onze zelfkennis nog verre van volmaakt en wat echt telt is door God gekend te zijn (cf 1 Kor 13,12 en Gal 4,9). Vandaar dus de bekentenis die spontaan opwelt: '*Wij weten niet eens hoe wij behoren te bidden, maar de Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen*' (Rom 8,26).

Ons bidden is dus eigenlijk smeken, een aanroepen van de heilige Geest: de eerste woorden die we bij het bidden kunnen stamelen zijn die waarmee we om de Geest

vragen. Bidden om de heilige Geest is prioritair en absoluut met betrekking tot al het andere wat we zouden kunnen vragen, omdat daarin alles al meteen ligt vervat: Jezus zelf verzekerde ons formeel dat die bede altijd door de Vader wordt verhoord (cf Lk 11,13). Zonder de heilige Geest is zelfs de meest elementaire ‘acte van geloof’ niet mogelijk, want ‘niemand kan zeggen: “Jezus is de Heer,” tenzij door de heilige Geest’ (1 Kor 12,3). De communio met Gods Aanwezigheid komt tot stand doorheen de heilige Geest, en alleen de Geest die ‘alles doorgrondt, zelfs de diepste geheimen van God’ (1Kor 2,10) is in staat om in ons woorden te doen opwellen die uitmonden in een echte dialoog met God. Het zullen feitelijk woorden van lofprijzing, dankzegging, smeekgebed, voorbede die de heilige Geest ons zal suggereren en in de mond leggen. Hij zal ze steunen en geleiden zodat ze niet krachteloos gesproken worden maar reiken tot bij God. Zoals de Vader en de Zoon, zo is ook de heilige Geest voortdurend aan het werk (cf Joh 5,17) en Hij komt onze zwakheid ter hulp. Die woorden waarmee wij bidden om de heilige Geest zijn ons allereerste en meest fundamentele antwoord op het horen van Gods Woord, op de ervaring van Zijn Aanwezigheid. De (messiaanse) belofte van Godswege, aangekondigd door de profeet Zacharias (cf Zach 12,10), is vervuld geworden en de heilige Geest die ons de weg wijst naar Gods genade en ervoor zorgt dat ons gebed zijn doel bereikt, is uitgestort in de harten van de mensen zodat ze zouden leren hoe ze moeten bidden.

De vele gebedsvormen en het object van het gebed zijn onderling zeker nauw met elkaar verbonden, maar tegelijk zijn beiden ze nog meer intens verweven met de gave van de Geest. Die heilige Geest is het die terwijl hij ons gebed leidt, ‘zelf bevestigt het getuigenis van onze geest, dat wij kinderen van God zijn’ (Rom 8,16). Hij schreeuwt het uit in ons hart, wekt in ons het gebed in alle mogelijke vormen en doet ons bidden en smeken ‘bij elke gelegenheid en op allerlei wijze’ (cf Ef 6,18). Zo ‘aanbidden wij God in de Geest’ (...) en ‘wij zoeken onze roem in Christus Jezus, niet in onszelf’ (Fil 3,3).

Daaruit vloeit voort dat we vrijuit durven spreken in ons gebed (en bidden is geloof dat zich uitspreekt!): een vrijmoedigheid — *parrèsia* — die niet enkel synoniem is met vertrouwen, maar ook de klank heeft van oprechtheid, durf en vrijheid. Wij hebben de vrijheid om naar God toe te gaan, mogen vrijuit met Hem spreken, zijn ook vrij in wat we Hem vragen en beslissen vrijelijk of we wachten op zijn antwoord dat ook altijd een oordeel inhoudt. Dat is het dus: dialogeren, of beter nog, het duet of de communio van God en mens. Vrijmoedig bidden wil niet zeggen dat we onze zwakheid verbergen. Van de zwaarte van onze zondigheid blijven we wel degelijk bewust. Waar *parrèsia* in het gebed evenwel toe leidt is dat we die kennis van onze eigen zwakheid overstijgen door onszelf te zien vanuit Gods perspectief, kortom dat we ons eindelijk zien zoals God ons kent. Wie vrijmoedig bidt weet wat het betekent *egapeménos* te zijn, anders gezegd zich bemind te weten door God en wat Zijn *agapè*, Zijn liefde inhoudt: dat God hem het eerst heeft bemind en dat hem ook al vergeving schonk terwijl hij nog zondaar en vijand was (cf Rom 5,6 e.v.). Wie bidt met vrijmoedigheid heeft weet van Gods

liefde, hij weet Wie het is die hem voortdurend liefde aanbiedt, en Wie nood heeft aan gemeenschap (communio) om zichzelf uit te drukken.

In dit alles is het geenszins de bedoeling alles ‘te vergeestelijken’, te spiritualiseren: het Onze Vader, het gebed dat Jezus ons geleerd heeft en dat de canon en *lex orandi* is van ieder christelijk bidden, zegt dat we om het dagelijks brood moeten vragen, ‘*al wat we nodig hebben om te bestaan*’. Waar het integendeel om te doen is, is dat we zouden binnentreden in de logica van Jezus en van de Vader, in de logica van de communio, het gemeenschap vormen met Iemand die zich niet verlaagt door ons altijd door getrouw te beminnen. Uiteindelijk is het door in te gaan op die liefde dat het gebed zijn *tèlos* vindt— dat het gebed bereikt waar het toe dient — : de agapè van Godswege die in ons openbloeit tot liefde voor alle medemensen, tot meelijden, tot zelfs liefde voor de vijanden. Jezus’ gebod: ‘*bemint uw vijanden, doet wel aan die u haten en bidt voor hen die u mishandelen*’ (Lk 6,27) schenkt niet alleen een veel ruimere dimensie voor ons gebed maar is laat ons deelnemen aan de liefde van God die houdt van ons allen, die zondaars zijn van nature en Hem (voor Christus’ reddende komst) vijandig gezind waren (cf Rom 5,6 vv.). God immers laat ‘*de zon opgaan over slechten en goeden en regenen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen*’ (Mt 5,45).

Op dit punt ontdekken we dat alle vormen van gebed, zelfs de liturgie en de sacramenten, niet de hoofdzak zijn en leren we beter weerstand te bieden aan de ‘oude mens’ die nog leeft in ons want die neigt vanuit zijn religieuze ambitie eeuwig ertoe het uiteindelijke doel te verwarren met de middelen. Een monnik die de waarde van het gebed kent en goed kan onderscheiden wat de *tèlos* ervan is schrijft: *Wanneer ik bedenk dat ik iedere dag vijf uur doorbreng in gebed, dan komen die bij mij over als een enorme berg zand die ik voor God omschep. Af en toe komt er een goudkorrel van authentieke offergave naar boven en alleen zulke goudkorrels zijn van waarde. Maar het valt niet te voorzien wanneer ze opduiken en een methode waarmee we ze gemakkelijk uit het zand kunnen ziften, zodat we alleen goudkorrels kunnen aanbieden en vermijden dat we de hele zandhoop waarin ze verborgen zitten mee moeten slepen, is er niet. Dus blijft al dit verslepen — juist als teken van onmacht en en doorzettingsvermogen — toch een belangrijk gebaar dat nodig blijft. Al dat werk dient, dat hoop ik althans, om steeds beter te doorgronden wat de diepste wezenskern is van mijn bestaan, zodat ik een mens word die onbewust of bewust niets anders doet of wenst dan voor God te staan, zijn liefde te kennen en alle mensen die Hem nabij zijn tot voor Hem te “slepen”.*

Gebed en evangelisatie

Tot besluit kunnen we oprecht bevestigen dat gebed en evangelisatie op vele manieren met elkaar verbonden zijn. De waarheid is dat evangelisatie nooit authentiek kan zijn als niet voortvloeit uit het gebed. Alleen wie reeds geëvangeliiseerd is kan anderen het evangelie verkondigen, alleen wie het woord van God heeft ‘gehoord’ — en we hebben gezien hoe luisteren de grondslag is van

het gebed — kan het doorgeven en verspreiden. En dat is niet eens het laatste woord: evangelisatie komt niet slechts voort uit het bidden dat tot een diep luisteren is geworden maar moet ook altijd vergezeld worden door het bidden om de tussenkomst van de heilige Geest over al wie het evangelie verkondigt of de Blijde Boodschap verneemt. Jezus zelf blijft het voorbeeld van de evangelisator: zijn woord en zijn optreden laat Hij samengaan met het bidden tot de Vader: Hij trekt zich terug in de eenzaamheid, brengt de nacht door in gebed en waakt tot het aanbreken van de dag... (cf Lk 6,12; 9,18; 11,1 en *passim*).

Het is ook met het oog op de zending dat hij de leerlingen vraagt om te bidden tot ‘*de eigenaar van de oogst*’ en Hem te vragen ‘*arbeiders in te zetten voor zijn oogst*’ (Mt 9,38). De apostel Paulus doet evenzo wanneer hij beroep doet op de christenen van Tessalonika: ‘*bid voor ons, opdat het woord van de Heer overal, zoals bij u, zijn zegetocht mag volbrengen,*’ (2 Tess 3,1) en aan die van Kolosse vraagt hij: ‘*bid tevens voor ons dat God de deur opent voor onze prediking, om het geheim van Christus, waarvoor ik de boeien draag, te verkondigen*’ (Kol 4,3). De dienst van het Woord en het gebed zijn inderdaad nauw met elkaar verbonden (cf Hnd 6,4). De hele missieactiviteit van Paulus bewijst dit. Zijn onvermoeibare prediking van de Blijde Boodschap van Jezus Christus wordt geritmeerd door het gebed: hij smeekt in zijn gebeden tot God ‘*dat zijn wil het mij eindelijk mogelijk mag maken bij u te komen*’ (Rom 1,10). Hij vraagt dat zijn medechristenen voor hem zouden bidden tot God wat hij beschouwt als hun vorm van deelnemen aan zijn missioneringactiviteit onder de heidenen (Rom 15,30). En biddend prijst en dankt Paulus God voor de voorbije evangelisering (cf 1 Tess 1,2; Kol 1,3; Rom 16,25-26; 1 Kor 1,4; Fil 1,3 e.v.).

Ja, wie het evangelie verkondigt heeft aan de anderen eigenlijk niets over te brengen dat van hemzelf komt! De heilige Dominicus begreep met evangelische wijsheid dat eigenlijk het erom gaat door te geven wat men in het gebed heeft ervaren en overwogen. *Contemplata tradere*: wie evangeliseert verkondigt iets wat hij van God heeft ontvangen en dit doorgeven en overbrengen van het levengevend Woord kan alleen geschieden vanuit het gebed.

Vrij uit het Italiaans vertaald door J. Cornille